

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁTI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint kétféle, kedden, szórdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve Egy évre 10 frt. Negyed évre 2 ft 50 kr. Fél évre 5. Egyes szám 5.

Előfizetheti helyben: TELEGGI K. LAJOS és társ. CSATHY KÁROLY könyvkereskedésben s a szerkesztőségnek. Egyébjutt a postahivatalok útján.

Hirdetési díj:

Örökösös hirdetés 5 kr. Nagyobb terjedelmű, mint adatai több isbeli hirdetések, alku szerinti a legolcsóbb árt. Bélyegdíj: minden beírtásért külön 30 kr.

Debreczen, jan. 9.

(P.) A fényes diadal boldogító mámorában uszik Franciaország, legyőzött — és pedig ezuttal már határozottan a monarchisták törekvése, és oly parányivá silányították a köztársaságellenesek száma, a melylyel nem érdemes vesződni sem.

A mi nek megérlelésére épen egy század kellett, a mit a különféle behibábor, sokemű kormányforma s többször felújult rémuralom örökre ki nem irthatott, — a miert, míg a nép titkon sohajtozott, nagyjai kések voltak ellene teetvérgyilkos harcot folytatni — a köztársaság immár az utolsó választások urnájából határozott győzelemmel s több meg nem ingatható erővel került ki.

A köztársaságiak 30 kerületben remélték győzelmet és 40-ben győztek s a még hátralevő két kerületben is győzelmi bizonyos.

Oly határozott diadal ez, mely arra enged következtetni, hogy Franciaországban immár a köztársaság megdöntetlen s hogy a nép teljes tudatával bír annak, miszerint e kormány formában van a nemzeti vagyonosodás, az állami tekintély, a teljes felvirágzás kulcsa, és épen azért, mert érzi, hogy míg azelőtt a nyomortársak napjait élte s vagyona, sőt élete is minden percében önkényről függött, — most mióta e kormányforma van, a vagyonosodás karöltve halad a szellemi erősbüddéssel a teljes felvirágzás felé, — ritkán talál nála a csabító szó termékeny talajra, hanem teljes szívvel lélekkel buzgalkodik azon, hogy a jelen állapotot fentartsa s ennek erősbüddésével magának s az államnak jobbat is teremtsen.

Bizony ilyen sivar és soktekinetben elkeserítő állami viszonyok között, mint a minőben nemcsak mi, — de Európa majd minden népe el, jól esik látnunk egy boldog nemzetet, egy kivételt, mely az öröm és boldogság karjain ringatózva, büszkén mondhatja el magáról: „a mi jót, szépet, boldogságot itt látás, azt én teremtettem!”

Sok időbe telt, sok ártatlan hazai vére kiontatott, míg végre odjuthatott Franciaország, a hol jelenleg áll. Nagy rázkódások, átkos államszínnyek s végzetes külső háború választják el a szolgáltságot a mai állapotoktól, s midőn a világ már már azt hitte, hogy Franciaország az anyagi tönkrcjutas örvényébe hullott, egyszerre csak isteni intő jelként jelent meg a köztársaság eszméje s a nép megértvén az intést, bámulatramító módon emelkedett fel, erősbüddött s végre ma már szilárdan áll.

Ma már nem egyes pártok meggyőződése Franciaországban az, hogy csak egyedül azon kormányforma áldásos hatása tette e népet nagygyá s virágzóvá, — nem egyes agitátorok pártjai hisznek csupán a köztársaság jövőjében, hanem a nemzet egész zöme szívvel lélekkel ragaszkodik ahhoz, s épen azért többé nem lehetséges az, hogy a monarchista reac-

tió tért nyerjen, mert tökéletesen consolidálva van a békét és jólétet hirdető köztársaság, a mennyiben e mellett maga a vagyonos osztály lép sorompóba.

Vannak ugyan ott még a sötétben bujkáló baglyok, a Broglie-Fortu féle kormány némely töredékei, az ultramontan klérus szívósbab elemei, kik ma is remélik, hogy fejükkerekedhetnek: azonban a legutóbbi események után már nem feltehetjük többé a megifjodott államot, hogy az armány és hazafiatlanság megbuktassa.

Mily fenséges erő rejlik ezen kormányformában, mutatja azon körülmény, miszerint a nyolcz év előtti leigázott, eltaposott, s kizsárolt nemzet, ma már egy soha nem ismert jólét magas fokán áll, holott az öt milliárd hadisarcot zsebre rakott Németország a nyomor, anyagi tönkrcjutas széléhez közeledik.

Franciaországban nem kellenek óriási hadseregek, mint a többi államoknak, melyek majd lerokadnak a véderőre fordított iszonyu összegek terhe alatt; ott alig van tizedrésnyi katona fegyverben, mint másutt, pedig ha akar, három millió embert állíthat talpra; az, ott a katona földet mivel vagy ipart üz, csendes otthonjában s naponként lassan, — de biztosan munkálja a nemzet jólétét; — másutt a munkaképes nemzeteknek fele a legcsendesebb béke idején is állig fegyverkezve áll s addig otthon maradt vagyona pusztul, míg másfelől az állampolgárt nem győzik tömni a nem katona lakosoktól elevequált tárgyak árával.

Valóban Franciaország bihatetlen gyorsasággal emelkedett oda, hova a mi lelki szemeink, csak vágyó sohajtas szárnyán követhetik.

Politikai hírek.

— Drága lesz azon nagy kölcsön, melyet Tisza és Szapáry urak hazahoznak. A Tisza-kabinet ugyanis a legújabb kölcsönért azon engedelményt teszi az osztrák vasutnak, hogy a Temesvár-orsovai vasutat megnyitassa a forgalom számára, mielőtt a tómbá-plojesszi csatlakozó-vonal elkészülne. Tisza kész feladni minden, csak hogy uralkodása tovább tartson!

— Az orosz-afgán viszonyokról írják, hogy Kaufmann tük kereken kijelentette, miszerint a czar az afgán ügybe való mindennemű beavatkozást határozottan visszautasít. Kaufmann tábornok táviratilag értesítette Goreszk herceget az emirnek Taskendbe való utazásáról.

Ezzel kevésbé egyezik meg, a mit Szentpétervárról e hó 5-éről jelentenek, hogy t. i. Kaufmann tábornok utra kelt Samarkandba, hogy itt az emirt a czar nevében üdvözölje. Az orosz fővárosban azt is hiszik, — hogy Kaufmann tábornok elkíséri Sír Alit Szentpétervárra, hová február végén fognak megérkezni.

— Tisza Bécsben. Bécs, január 7. Tisza és Szapáry miniszterek itt tegnap és ma érkeztek a Rothschild csoporthoz egy 150 millió magyar kölcsön kibocsátásáról, melyből azonban — a Tagblat értesülése szerint — egyelőre csak 7 1/2 millió font sterling bocsátásának ki.

Tisza miniszterelnök egyttal arról is folytat tanácskozásokat, hogy Bosznia mily közjogi állást nyerjen.

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Az asszony kapitány orra.

Elbeszélés.

Írta: Gorovy Miksa.

(Folytatás.)

— Asszony kapitány! — mond a parancsnok válaszul, kifogásos s indokai, nem alaposak arra nézve, hogy kimondott szavaim visszavonjam, mert midőn kineveztem, s feldíszítém, már jó eleve ismertem ki létét. — S én nem nőt, de egy hadnagyi egyenruhát viselő hőst részesíték kitüntetésben, a mihez mint parancsnok jogom van.

— Hiába kértém, hiába könyörgöttem, mit sem használt, minden úgy lón, a mint a parancsnok mondá, csak még azt sem engedé meg, hogy kerüljem ki, az ezred tisztelő elvonalását előttem — azonban megadtá szabadságot, s a hangos „Vive” kiáltások között hagyá el kísértével kunyhómat.

— Ez tüközött után lecsendesült, a háború véres furijai, a s béke olajjós szelleme szállta meg a felidült közegeket. A leveasák elbujt rejtekéből s hozzá látott foglalkozáshoz, a kormányzóvá lett Bugeand pedig érelyesen ragadta meg a helyi rendezés gyeplőit, hogy megvehesse a reformátói biztos alapját, hona javára.

— Én pedig szabadságommal élve, sok

Bécs, január 7. A magyar miniszterek ma délelőtt folytaták értekezletüket báró Rothschild Alberttel, báró Wodianer Mórral, Hansmannal, lovag Hornbosttall és Weningerrel.

— Délben Tisza miniszterelnök tárgyalat Balceanu Románia képviselőjével.

— Londonból írják: Gladstone követőinek azon újabb kísérlete, hogy a kormány politikáját gyauasítsák, mindenütt siker nélkül maradt. Hir szerint a kabinet több tagja, tekintettel arra, hogy a parlament csak febr. 13-dikán nyílik meg, parlamenten kívüli be- szedekben fog a politikai helyzetről felvilágosítást adni. — Orosszallenes nyilatkozatokat várnak.

— A bosnyák küldöttség mohamedán és kath. tagjai, s a horvát delegátusok közt Zágrábban — mint egy orosz lap írja — a közös eljárásra nézve megegyezés létesült; megegyeztek, hogy ügyöket a horvát ügygyel fogják azonosítani.

Viszzapillantás.

az 1878-ik évre.

VI.

Debreczen, jan. 9.

Ezekután a másodsor is felkurbásolt szenvedélyek ismét visszatértek medrökbe, s most a legnagyobb szélesed uralkodik városunkban; adja isten, hogy az többé ily irányban senki által fel ne zavartassék, mert kétségtelen az, hogy csak ott virágozhatik fel a nemzet, hol béke uralkodik, csak ott lehet boldog a nép, hol a nyugalom édes ólében ringathatja magát.

De hát mely nemzetnél, mely népnél lehet mai napság felaláni a békét, a nyugalom? Mely népnél, mely nemzetnek belső életében nem dultak egykor vészterhes viharok? A történelem lapjai élő bizonyágként állanak előttünk; ezekben a folytonos küzdelem hosszú láncolatai vonulnak el szemünk előtt, s az utókor legfeljebb csak úgy rohatja le háladójját a „napok” emlékének, ha egy-egy kegyeletteljes évforduló ünnepeit szentel azoknak.

Igy ünnepeitük meg Debreczenben 1878-ban az örökös emlékezetes örvédelmi harcunk március 15, augusztus 2. és október 6-dikának 30-dik évfordulati napjait, mint a mely napokon harmincz év előtt legérezkenyebb veszteségeink voltak.

Debreczen városa a múlt évben a művelődési tereken jelentékeny előhaladásokat tett. Felemelkedőnek véljük e helyen azon, ugyan csakélynél látszó, de hasznosságában messze kiható mozgalmat, mely a nevelésügy terén is a „Fröbel”-féle gyermekkereteknek városunkban leendő megalapítása körül kifejtett. S e tekintetben a nagy buzgalmat tanúsított hajdumegyji tanfelügyelő Kiss József urat kell kiemelnünk ki a nevezett intézmény létesítésén oly kitartóan fáradozókat. Vajha fáradozásának a kívánt sikere lenne!

Ugyanez év folyamán az egy fontosságú eszme kivitelt önzólatka a debreczeni irodalompartól férfiak; ez eszme: a „debreczeni irodalmi és művészeti kör” megalapítása volt. Ez eszme nem új ugyan, de újban, s előidélni sokkal szerencsésebben, eleveintette azt fel gr. Csáky Alfons. Az irodalombarátok annak célszerűségét, hasznos voltát felfogva: a kivitel módózatokról kezdének gondolkodni. Május 15-én tartotték e tárgyban az első értekez-

elbeszélését, fáradsan s kimerülten dült vissza kerületére.

— Hosszu szent állott be. — Hősnök mintha álomba szenderült volna, oly nyugodtan ült kerületén. Engem pedig elbeszélés névárta tett s magam is mély gondolatokba merültem.

Megtámadtam gondolatilag az igaztalan végzetet, mely még a legönfeladózóbb nőt is sújtotta szerelmében s hiúságában.

— „Ki mit vert egy arat?” — haha! — van-e ennél nagyobb szatyrálása, a valónak, ez hát a díjj, — a megejett önfeladózási eszelekményekért?

E kettős meglepetésben, nem tudtam mitevő lenni, a nőt sajnáljam-e vagy szépségét bámuljam-e!

E két érzelmen tusára kelt egymással agyamban s szívemben ... mig végre a szív győzött.

Emberszeretetem legyőző — az ifjui helyért, mely minden ifjúnál kisebb-nagyobb mértékben található fel.

De ugyan, ki nem tett volna hasonlóképen? Hiss egy nő, „Cásári” láttam magam előtt, ki nem félt semmi veszélytől, csak hogy kiserhesse azon lényt, kit szeretett ... kinek lelke szívéhez forrt ... s kit, midőn elvezitett volt eléggé szerencsésen a harcmezőn ... „megálljt” ... kiállt maga szívének, melynek minden dobbanása, széjjelrepszéssel lelt fenyegetre.

Ó nem siratta őt! ... hanem hidegen

let, mit követett még több, mig végre a dolog annyira megért, hogy az „irodalmi és művészeti kör” alapszabályai kidolgozva, a miniszteriumhoz jóra hagyás végett felküldeték.

Mint a köznevelődési iskolájáról, a debreczeni színészeiről kell még egy pár szót szólnunk. Temesváry Lajosnak bérleti szerződése a színházra nézve 1878 első felében lejárt, minélfogva színházunk társulat nélkül maradt.

Többen azon hiedelemben voltak, hogy a régi kezelési rendszert, az intendatúrát kellene ismét behozni. De hát oklura a mult jelentékeny veszteségeken, másrészt pedig szemelőtt levén mindenkinél Temesváry szomorú helyzete, melyet akármiként vesszük is a dolgot, a színidények rosszul sikerülteké vagyis az általános pénzhiánynak lehet tulajdonítani: nem akadt az egyéb alkalmakkor magokat bátor legényeknek kitüntetett egének közül egy sem, ki azt mondja vala a városi közgyűlésben, hogy élére áll a színészet ügyének, hogy azt valóban elhanyagolt állapotból felemelje s régi híréhez méltóan újlag felvirágoztassa.

Igy történt, hogy a debreczeni színház Mándoky Béla igazgatása alatt egy consortiumnak adott ki bérbe három évre. E consortium által szervezett társulat aztán szeptember 28-án „Vik László” című szomorujátékkal nyitotta és kezdé meg az előadásokat.

Annak megalapítását még, hogy több évi vajadás után 1878-ban városunkban önkéntes tüzoltó egylet is alakult s tényleg létezik, bezárhatjuk cikksorozatunkat. Nem terjeszkednénk ki részletesen még számos más tárgyra, nem nyílnak csak az volt, hogy az 1878-ik év történetéből csupán a legfontosabb eseményeket említsük fel. Hogy mennyiben feleltünk meg kitűzőt célulunknak, azt megítéli a t. közönség van hivatra.

G. J.

— BUDAPESTI HIREK. A Rókus-kórházban a mult évben összesen 1290 beteg halt el. Hulla beritett oda ezenfelül a főváros területéről 1878 év folyamán alatt 583. Öngyilkosság. Fővárosi körökben hire terjedt, hogy gr. B-né, az arisztokrácia igen kiváló ifjú bolygó több gyermeké anyja, Kópesyben öngyilkosságot követett el. A szomorú esetről részletes hírt nem érkezett. A „Tigris” vendéglő tulajdonosa, Raics J. ki különbözéseiről volt ismeretes, meghalt, s nagy fényvel tegnap temetették el Béke posztára.

Sajátzerű öngyilkosság. A 29 éves szarvostói születésű asztaloslegény Németh József tegnapelőtt este Vörösmarty-utca 13. sz. a lakásán egy portió ruhával az ajtó kilincsére akasztotta fel magát. Így találták fel hulláját a hó helyzetben. Tettenek oka ismeretlen.

Törökország helyzete.

Konstantinápolyban igen fenyegető a helyzet. A forrongás már tetőpontra hágott. Személyes és vagyonbiztonság eltűnt, s a forradalom kitörése minden percében várható.

A nép dühös a szultánra, s fényes nappal legyilkolja az utcán azokat, kikről gyanítja, hogy a szultán híves. S a szultán mivel érzi, hogy palotájában nincs biztonságban, Labanoff orosz herceget akarja felszólítani, hogy személyes megvédésére muszka csapatokat küldjön Konstantinápolyba.

A szultán ezen szándéka természetesen még jobban növeli az elkeseredést, annyira, hogy ha a muszka csapatok a fentebbi célra beteszik lábukat a török fővárosba, a forradalom azon pillanatban elháríthatlanul kitör.

viselte magát, mint a háborgó tenger hajóján megdült kapitány.

Ha látrod volna, midőn elbeszélését végezte, fellebbenté fátólat, mint sugárzott angyal szelid tejben uszó rózsá arca, s mint lövették zománc fényű nefelejszemei tüzeit, hogy még magadnak is kedved jött volna bosszúlo geniuszoként szerepelni.

S tudod-e mit okozott e nő szerelme születte bosszúja? Franciaország kezeiba tette le Algír kulcsait. Igen! e nőnek köszönheti Franciaország, a gazdag s politikailag nagy fontosságú afrikai földrészt.

Mit tehettem volna egyebet, — midőn az álomból felébredtem, a hallottak s látottak után, mint így kiálthatam.

„Asszonyom! én oly nemes lélek, hogy büszke lehet önmagára, mert ön oly feladózólag szolgált szerelmének és honának, hogy jelen korunkban nem találhat hasonmására; ha azonban — folytattam válaszom, miközben kezét fogtam — ha hasonmására akar találni, úgy bátran nevezhetem meg annak történetünk nőt alakjait közül Rozgonyi Cecziliát, Dobó Katiczát, Zrínyi Miklósnét és a murányi Vénuszot, a kikre egy joggal mondható koszorus költőnk ama honfűi mondása, melyet ön is hangoztathat, hogy:

Szerelmemért feláldozom életemet Honomért feláldozom szerelmemet.” Igen asszonyom, ön e szavak értelmében járt el, ön egyforma hűségű szolgált

Az ügyek élén a Midhat párt áll, mely minden követ megmozdít, hogy a forradalom kitörését siettesse.

Ily körülmények közt gondolni sem lehet arra, hogy a függő kérdések elintéztessenek. Növeli az izgalmat a porta azon rendelkezete, hogy Podgoricza adassék át Montenegro-nak.

A jelek azt mutatják, hogy a jelen kormány sem lesz hosszas életű, csak Keireddin és Karatheodory bírájk még osztaljanak a nép bizalmát.

— VIDÉKI HIREK. M.-Szigeten Geiszt János segéd mérnök szívenlőtte magát. Egy kulcs miatt! Esztergomban egy ottani polgár eszedje megmérgezte magát, csak azért, mert egy szobakulcsot elvesztett. Füleken egy leány szerelmi bánatból a kutba ugrott, de még élve kibuzták. A hideg fürdő körülbelül kigyógyította. Joachim, a hegedű királyi közelebbi Póssonban rendez hangversenyt.

Az oroszországi állapotok.

A pétervári városkapitány parancsot adott ki, melynél fogva minden diák köteles este 10 órákor otthon lenni, ellenkezőleg mindenki, aki időponton túl az utcán vagy nyilvános helyiségben találatik, börtönbe fog kísértetni.

Mondanunk sem kell, hogy Petervárot ezen rendelet leirhatatlan elégedetlenséget okozott.

Ily rendszabályok pedig csak szitják a tüzet. Legújában is Szimferopol felében egy 500 emberből álló rablóbanda merült fel. Élén egy volt ezredes áll, neve Golenko. A kormány 10,000 rubel jutalmat tűzött ki fejére.

A kazáni tatárok felkelése a legújabb jelentések szerint legnagyobb mérvet ölt. Még igen sok nő is fegyvert ragadt és a fölkelők soraiban harcolt.

Nagy bajt okoz még ezeken kívül a pesti kító része is, mely járvány roppant mérvet ölt.

„Regierungsbote” rendkívüli kiadásában azt mondja, hogy a beállott olvadás következtében a pestis, mely már számi látszott újra nagy mértékben mutatkozik. A szarvostói kormányzásban a legszigorubb rendszabályok tettek, hogy a ragály be ne csempesszékék A helygymnázium elnöke alett rendkívüli konferencia fog tartani, melyben az orvosi kar előkelőbbjei is részt vesznek, hogy a járvány elnyomása elleni rendszabályokról intézkedjék.

Uj sürgöny-árszabály.

A távirdaigy egy Magyarország, mint Ausztriában évről évre növekedő deficitet okoz, mely az idén Magyarország 300,000 ft Ausztriában pedig 600,000 ft tekintélyű összeget ért el. Az illető igazgatóságok természetesen semminemű módot sem hagytak figyelmen kívül, hogy e nagy bajnak elejét vegyék, mindaddig azonban e átalában ma a jelenlegi tarifá érvényes marad, ennek kivételétől természetesen lehetetlennek bizonyult. A távirdaigazgatóság tudnivaló azt állítja, hogy az állam minden 30 kros avisonál — s ezen avisok száma az összes sürgönyforgalom 28 százaléka; rug — s sürgönyök számanak bármily emelkedése mellett is hat krt ráfizet. Mindkét kereskedelmi miniszterium között tárgyalások történtek e baj elhárítására, minék következtében egy új sürgönydíj-árszabály életbe léptetésére iránt történt megállapodás, mely szerint jövőre minden sürgönyért tekintet nélkül számszáma 24 krajczár alapítotték s ezenkívül minden 20 után 2 kr fog beszédelni.

Ennélfogva a következő díjszabás mutatkozik: 5 szóért 34 kr, 10 szóért 45 kr, 13 szóért 50 kr, 18 szóért 60 kr, 20 szóért 64, 30 szóért 84 kr, 50 szóért 1 ft 24 kr, 100 szóért pedig csak 2 ft 24 kr stb. lesz fizetendő.

„A moznak s Mar-nak” s midőn Mars bélyegét sütt önre, ön számúit arcazt a látkörből. Nem asszonyom ez nines helyén!

„Nem elitkolni, de büszkének kell lennie e sebhelyre, hisz ott a nyerte, a hol a dicőség báj virága terem s nyílik, ott hol ezrei a férfiaknak keresse keresnek egy olyat, hogy legyen mivel büszkélkedni.

„Azonfelül — mondám megbatra e nő szerénységétől — ha valóban igazat kell mondanom, s ha nem fogja szavaim Canal phrasznak keresztelni, úgy istenemre mondom, én mi torzított sem veszek észre, de sőt ellenkezőleg valami amononit kölesznötöt így s zen-de románságnak, melyhez oly igen jól illik, e kevés szignort jellegző sebhely.

Oh! nem úgy kedres Szeklenzyey ur, nem, nem! ezen mi már jóval túl vagyunk, hogy így bókólassunk magunknak, s ha mindjárt nem is mondom önt bókólnak, e választásban sem találok egyebet, mint udvarias viselkedésnek lenni, hoz magával.

Bocsánat asszonyom! — esem én szavába — hogy bátorodom e megjegyzésé viszszautasítani, mivel nem talált az eleve, — mert ne méltóztassék felelni azt, hogy én „magyar” vagyok, mi pedig ez oldalról, a világ előtt vértzene vagyunk.

(Folyt. köv.)

